

Schoonheid van anders-zijn

Dan ZOLLMANN fotografeert leven van chassidische joden in Antwerpen

- ▶ Binnen kijken in uiterst gesloten wereld
- ▶ Ook Joodse fotograaf had tijd nodig om vertrouwen te winnen
- ▶ Vrouwen komen zelden in beeld

Erik DE SMET

Het Joodse Antwerpen is een kleurrijke diaspora, waarin het uit Oost-Europa overgewaaid chassidisme een opvallende plaats inneemt. Chassidische mannen zijn immers te herkennen aan hun zwarte kleding, bonthoeden, baarden en pijpenkrullen. Chassidische gemeenschappen zijn echter ook zeer gesloten. Naast de grote synagogen bestaan er tientallen kleine gebedshuizen onder leiding van eigen rabbijnen die afhangen van chassidische dynastieën, afkomstig uit inmiddels verdwenen Joodse enclaves in Polen en Litouwen, de zogeheten *shtetls*.

Fotograaf Dan Zollmann, winnaar van de Gouden Lens 2009 en van 2010 tot 2012 stadsfotograaf van Antwerpen, kon het chassidische leven op onnavolgbare wijze in beeld brengen en wijdde er een tentoonstelling en nu ook een fotoboek aan.

Het Joodse feest Poerim in de huiskamer van een Antwerps chassidisch gezin. © Dan Zollmann

„Ook voor mij, nochtans zelf Jood en lid van een bekende Antwerpse Joodse familie, was het moeilijk om hun vertrouwen te winnen”, vertelt Zollmann. „Het duurde jaren. Ze waren bang dat ik slechte bedoelingen had en een pottenkijker wilde zijn. Begrijpelijk, want tijdens de Tweede Wereldoorlog werden ze haast

uitgeroeid. Ze werden ook vaak vervolgd. Op weg naar de Nieuwe Wereld is een deel in Antwerpen gebleven. Omdat voortplanten een goddelijk gebod is, groeiden hun gemeenschappen zodanig dat ze vandaag een Joodse meerderheid vormen.”

Wat bleek uiteindelijk de sleutel tot de voorkeur van het chas-

sidisme? „Door ze in hun waardigheid te laten”, zegt Dan Zollmann. „Aankankelijk waren ze bang dat mijn foto's misbruikt zouden worden, maar nu zijn ze blij met het boek en de tentoonstelling. Het moeilijkste was de vrouwen te fotograferen, want het leven van mannen en vrouwen verloopt strikt ge-

scheiden. De beste dag om foto's te maken is Poerim, het Joodse carnavalsfeest. Dan staan de deuren van de chassidische gezinnen open en raak je met een cadeautje overal binnen.”

Het fotoboek bevat meesterwerkjes. De statigheid van heren met baarden, de ingetogen sfeer na het gebed bij de koffie uit kartonnen bekertjes, de bevreedende combinatie van carnavalspakjes en traditionele kleding... Zollmann beschikt over een bijzonder talent om met respect de humor van een situatie te vatten. Tegelijk is er het ontzag voor de diepreligieuze levenswijze.

„De schoonheid schuilt in het anders-zijn”, geeft de Antwerpse fotograaf mee. „Nee, strikt religieus zijn is niet makkelijk. Chassidische joden kiezen bewust ervoor zich te concentreren op God. Geen pracht en praal, geen televisie, grote gemeenschapszin. De sabbatrust wordt streng onderhouden. In het boek vindt je dan ook niet één beeld van de sabbat. God schiep de wereld, maar op de zevende dag schiep Hij niets. Ik ook niet. Op sabbat fotografeer ik niet.”

Dan Zollmann, *Shtetl*, Marque Belge, Brussel, 2016, 222 blz., 32 euro, ISBN 978 23 9015 008 4. Te koop via www.danzollmann.com en www.standaardboekhandel.be.

Kinderarbeid kent geen grens

„Ik was nog maar twaalf, maar in de vakantie ging ik halve dagen mee werken. Ma wist daar niet van. Tot op een dag de vlasgeur mij verraadde. Ik bleef er toen werken. (...) We moesten tot zeven uur werken. 's Zondags hielp ik thuis in het café.”

Honderd jaar geleden moest Juliana De Corte (1901-1987) zwoegen in de vlasfabriek. Haar verhaal, naast dat van dertien anderen, maakt deel uit van de expo *Made by Children. Kinderarbeid vroeger en nu* in het Museum voor Industrie, Arbeid en Textiel (MIAT) in Gent. Foto's en persoonlijke spullen brengen de vertellers tot leven. Zoals Sissi, de pop van Sandra Kim, de Belgische Eurosongfestivalwinnares. Gekregen van haar ouders, nam ze de pop overal mee naartoe. Sandra werd door haar manager uitgebuit.

Een interactieve tijdlijn schetst de geschiedenis van kinderarbeid in België, met het ontstaan van de sociale wetten en het VN-Kinderrechtenverdrag. Bij de expo hoort een museumspel voor kinderen vanaf tien jaar en een uitgebreid scholenaanbod. Vanaf maart 2017 biedt het MIAT elke maand een specifieke blik op het thema met film, muziek, sociaal-artistisch theater en debat. (PV)

Made by Children loopt nog tot 7 januari 2018 in het MIAT in Gent (Minnemeers 10). Meer info via 09 269 42 00 of op www.miat.be.

Advertentie

Stichting
ONZE KLEINE WEESKINDEREN
Schenk een kind een nieuw leven

Wereldouders

Word WereldOuder en beleef een unieke peterschapservaring!

PETERSCHAPSAANVRAAG

Mej.   Mr.   Mevr.

Naam + Voornaam: .....

Straat: .....

Nr ..... Bus .....

Postcode: .....

Gemeente: .....

E-mail: .....

Tel. / GSM .....

Geboortedatum: ...../...../.....

Door de recente gebeurtenissen en de hoge noden, stellen wij u voor een peterschap aan te gaan voor een kindje uit Haïti.

Haïti

Ander land (Mexico, Peru, Bolivia, Guatemala, El Salvador, Honduras, Nicaragua, Dominicaanse Republiek): .....

Ik aanvaard een kind met een fysieke en/of mentale beperking te steunen.

Ik verbind mij ertoe maandelijks te storten:

€ 28   € (minimum € 28)

Ik beheers de taal: Frans (Haïti)   Spaans   Engels

Indien u de landstaal niet kent, zorgen wij voor de vertaling.

Terug te sturen naar onderstaand adres:
Heydenberglaan 45/5
1200 Brussel

Zet de stap en verander het leven van een kind

Like en volg ons!

tel. 02 721 64 61 • www.weeskinderen.be • BE74 4317 1733 8107

f